

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของครูโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
 - 1.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการบริหาร
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร
 - 2.3 ความหมายของการบริหารการศึกษา
 - 2.4 กระบวนการบริหารการศึกษา
 - 2.5 หลักการจัดการศึกษา
 - 2.6 หลักการบริหารโรงเรียน
3. แนวความคิดพื้นฐานของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 3.1 ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 3.2 ความเป็นมาของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 3.3 แบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 3.4 หลักการสำคัญสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
4. สภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการที่ได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจ หรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่เขาประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของความพึงพอใจ และมีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจพอสรุปได้ ดังนี้

เฟรนช์ (French, 1964 : 28 - 29, อ้างถึงใน ชานันท์ ถ้าคู่. 2545 : 9) กล่าวว่า บุคคลจะเกิดความพึงพอใจในการทำงานได้ถ้าสภาพของงานดี ซึ่งหมายถึง การมีตำแหน่งที่ดี มีรายได้เพียงพอกับการดำรงชีวิต มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดสถานภาพทางสังคมสูง และทำให้บุคคลสามารถปรับบุคลิกให้เข้ากับสภาพสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้

อเนก กัลยณี (2542 : 13) ได้กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือ เจตคติที่ดีต่อการทำงานนั้น

มณี โปธิเสน (2543 : 12) ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกยินดี เจตคติที่ดีของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตนทำให้เกิดความรู้สึกดีในสิ่งนั้น ๆ

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่เกิดในทางที่ดี เป็นไปตามความคาดหวังของการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดโพธิ์น้อยที่มีต่อการจัดการศึกษาในรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจมีหลายทฤษฎี ทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงที่ผู้วิจัยนำเสนอ ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow, 1970 : 15, อ้างถึงใน ชานันท์ ถ้าคู่. 2545 : 10) ได้เห็นว่ามนุษย์ถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะได้ครอบครองความต้องการเฉพาะอย่างซึ่งความต้องการนี้เขาได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้ดังนี้

1. บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบ
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่นๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจกับพฤติกรรมของคนนั้น

3. ความต้องการของบุคคลจะเรียงเป็นลำดับขั้นตอนความสำคัญเมื่อความต้องการระดับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไปตามลำดับความต้องการของบุคคลมี 5 ขั้นตอนตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ความต้องการของร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการในเรื่องของอาหาร อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่ อาศัย ความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านร่างกาย จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของคนยังไม่ได้รับการตอบสนอง

3.2 ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Security of Safety Needs) ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้วมนุษย์ต้องการในขั้นสูงต่อไป คือ เป็นความรู้สึกที่ต้องการความปลอดภัยหรือมั่นคงในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งรวมถึงความก้าวหน้าและความอุ่นใจ

3.3 ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) ภายหลังจากที่คนได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้ว ก็จะมีความต้องการที่สูงขึ้น คือความต้องการทางสังคมเป็นความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อน

3.4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่องให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของตน อยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระและเสรีภาพ

3.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ส่วนมากจะเป็นการอยากจะเป็นอยากจะได้ ความคิดของตนหรือต้องการเป็นมากกว่าที่ตัวเองเป็นอยู่ในขณะนี้

เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 113 - 115, อ้างถึงใน ชานันท์ ถ้าคู่. 2545 : 12) ได้ทำการศึกษาพบว่าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุทำให้เกิดความพึงพอใจที่เรียกว่า The Motivation - Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดขึ้นพอใจในการทำงาน 2 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบจูงใจ (Motivation Factor) หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับด้านงานและความสำเร็จก้าวหน้าของงาน ประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

1.1 ความสำเร็จของงาน (Achievement)

1.2 ความได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition)

1.3 ลักษณะของงานที่ทำ (Work itself)

1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility)

1.5 ความก้าวหน้าในการทำงาน (Advancement)

2. องค์ประกอบค่าจูงหรือองค์ประกอบอนามัย (Hygiene Factors) หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ที่มีก่นนำมาซึ่งความไม่พอใจในการทำงาน จำเป็นต้องป้องกันหรือค่าจูง ไม่ให้คนเกิดความท้อถอยไม่ยอมทำงาน ประกอบด้วยปัจจัย 11 ประการคือ

- 2.1 เงินเดือน (Salary)
- 2.2 โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth)
- 2.3 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Interpersonal Relation : Super ordinate)
- 2.4 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Interpersonal Relation : Subordinate)
- 2.5 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal : Peers)
- 2.6 ฐานะของอาชีพ (Status)
- 2.7 การปกครองบังคับบัญชา (Supervision : Technical)
- 2.8 นโยบายและการบริหาร (Policy and Administration)
- 2.9 สภาพการทำงาน (Working Conditions)
- 2.10 ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal Life)
- 2.11 ความมั่นคงในการทำงาน (Job Security)

จากแนวความคิดต่าง ๆ ในการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ในหน่วยงาน พอสรุปได้ว่า ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจะต้องรู้ความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นอันดับแรก แล้วจึงค่อยจัดการสนองความต้องการนั้น ๆ และการตอบสนองความต้องการก็จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องทราบและใช้เทคนิคตลอดจนวิธีการในการบริหารงาน เช่น ลักษณะในการเป็นผู้นำทักษะในการบังคับบัญชาทักษะในการบำรุงขวัญ ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะในการสื่อความหมาย ทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นศาสตร์ในการนำมาประยุกต์ผสมผสานกับศิลปะในการทำงานจนเป็นภาวะหรือพฤติกรรมของผู้นำ ที่สามารถครองใจครองงานในหน่วยงานจนเป็นที่พอใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหาร

การบริหารเป็นเครื่องมือและกระบวนการสำคัญ จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ การบริหารหรือการจัดการเป็นคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ คำว่า การบริหาร (Administration) นิยมใช้ในการบริหารราชการหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติว่า

รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) ส่วนคำว่าจัดการ (Management) นิยมใช้กับการบริหารกิจการธุรกิจเอกชน ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของคำว่าบริหารไว้หลายแนวคิด เช่น

ชาญชัย อาจินสมจาร (2545 : 39) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า “การบริหาร หมายถึง ความพยายามที่จะสั่ง เนะและผสมผสานความพยายามของมนุษย์ ซึ่งมีจุดรวมที่มุ่งสู่จุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายบางอย่าง การบริหารเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในองค์กร ซึ่งมีหน้าที่สั่งการให้ความสะดวกในการทำงานของกลุ่มคนที่มีวิตลุดประสงค์เดียวกัน

ธงชัย สันติวงศ์ (2539 : 25) ได้ให้ความหมายของคำว่าบริหารไว้ว่า “การบริหาร หมายถึง การทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำ”

ถวิล เกื้อกูลวงศ์ (2540 : 16) ได้ให้ความหมายของคำว่าบริหารไว้ว่า “การบริหาร หมายถึง การแก้ปัญหาให้บรรลุตามเป้าหมาย ลักษณะการแก้ปัญหาอาจดำเนินการไปในรูปของการตัดสินใจและการปฏิบัติก็ได้ทั้งสองประการ

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2539 : 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า “การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยการใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม”

อนุกุล เข้มพถกษาวัลย์ (2540 : 5) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า “การบริหาร หมายถึง การทำงานภายในองค์กร ซึ่งเป็นระบบของการทำงานร่วมกัน โดยการทำงานร่วมกันกระทำกิจกรรมตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป”

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่งเพื่อให้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอาศัยผู้อื่นเป็นผู้ปฏิบัติ

2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการบริหารการศึกษาเพราะการจัดการศึกษานั้นต้องใช้ปัจจัยต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งกำลังคน ได้แก่ ครูและนักเรียน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดการที่ดีก็จะเป็นการประหยัดกำลังคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และเวลาได้ดี มีผู้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้หลายท่าน พอสรุปได้ดังนี้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 36) ได้วิเคราะห์กระบวนการบริหารซึ่งมีอยู่ 9 ประการ คือ

1. การกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของงานให้ชัดเจนและรัดกุม
2. การจัดแผนภูมิอย่างกว้าง ๆ ตามแผนภูมิโครงสร้างขององค์กรหรือหน่วยงาน
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและอำนาจให้บุคลากร
4. มอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ และอำนาจให้บุคลากร

5. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการไปได้ด้วยดี การปฏิบัติงาน โดยการรักษาปริมาณและคุณภาพของงานให้อยู่ในระดับดีขึ้นไป
6. การจัดให้มีการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานที่มีคณะกรรมการเป็นตัวประสานงาน ในหน่วยงาน
7. การบำรุงขวัญ กระตุ้น ให้กำลังใจเพื่อบุคลากรทุกคนได้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ
8. การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยเทียบกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แต่แรก
9. การพิจารณางานในอนาคต เตรียมวางแผนในอนาคต โดยตั้งวัตถุประสงค์ความมุ่งหมาย ไว้รับสถานการณ์ในอนาคต เตรียมลู่ทาง ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน ขึ้นต่อไปในอนาคต

วิโรจน์ สารรัตนะ (2542 : 1) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ของการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

จากแนวคิดทางกระบวนการบริหารดังกล่าวสรุปได้ว่า กระบวนการบริหาร คือ การวางแผน ในการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุ ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

3. ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และมีผู้ให้ความหมายของ การบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 4) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง “ความพยายามที่จะ ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู อาจารย์ นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ เป็นต้น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ความพยายามที่จะจัดหรือดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยให้มีผลผลิต คือ ผู้เรียนหรือนักเรียนที่มีคุณภาพที่สุด”

กู๊ด (Good. 1975 : 108, อ้างถึงใน ถวิล เกื้อกูลวงศ์. 2540 : 14) ให้ความหมายว่า “การบริหารการศึกษา เป็นการวินิจฉัย สั่งการ การควบคุมและการจัดการเรื่องเกี่ยวกับงานหรือ กิจการโรงเรียน รวมทั้งการบริหารธุรกิจโรงเรียน โดยมุ่งให้บรรลุตามจุดหมายปลายทางของ การศึกษาที่ได้ตั้งไว้ ภาระหน้าที่ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน”

ภิญโญ สาธร (2526 : 6) กล่าวว่า “การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมหรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในและนอกห้องเรียน”

สุรวัช ศรีวัช (2532 : 16) กล่าวว่า “การจัดการศึกษา หมายถึง การจัดการธุรกิจทางการศึกษาจะต้องใช้ปัจจัยต่าง ๆ จำนวนมาก หากมีการจัดการศึกษาที่ดีแล้วจะประหยัดกำลังคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และเวลาได้อีกมาก โรงเรียนจัดเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ในการบริหารจึงจำเป็นต้องมีขบวนการบริหารอย่างเป็นระบบที่ดีพอ”

ธงชัย สันติวงษ์ (2539 : 25) การจัดการศึกษา หมายถึง “ความพยายามที่จะดำเนินการด้านการศึกษาให้กับนักเรียน ซึ่งมีกระบวนการเกี่ยวกับครู หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ การสอน และการวัดเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งไว้ โดยอาศัยผู้บริหารเป็นผู้นำ

ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (2540 : 14) ให้ความหมายไว้ 2 ประการ คือ

ประการแรก “การบริหารการศึกษา หมายถึง การอำนวยความสะดวก การควบคุมดูแลและการดำเนินการเกี่ยวกับภาระหน้าที่ทั้งหมดของโรงเรียน โดยจะต้องคำนึงถึงผลสุดท้ายของการศึกษาเป็นหลักสำคัญ”

ประการที่สอง “การบริหารการศึกษา หมายถึง การทำ การควบคุมและจัดการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน เช่น เรื่องเกี่ยวกับครู แผนการสอน และการแนะแนว

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาทุกอย่างที่คณะบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านให้ได้ผลผลิต คือ บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยมีกระบวนการบริหารที่เป็นระบบทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

4. กระบวนการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกับการบริหารประเภทอื่น ๆ คือ ต้องมีการหาแนวทางเทคนิคหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ ซึ่งมีผู้ให้คำนิยามกระบวนการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 3) ให้ความหมายว่า “กระบวนการบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันดำเนินการให้การศึกษาแก่สมาชิกของสังคม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สังคมกำหนดไว้โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม”

กริช (Gregg, 1999: 52, อ้างถึงใน สรพงศ์ อุดหนุน. 2545 : 53) ได้สรุปว่า

ผู้บริหารต้องใช้กระบวนการบริหารการศึกษา ซึ่งมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวินิจฉัยสั่งการ ผู้บริหารควรมีการสั่งการและตัดสินใจโดยรอบคอบและรวดเร็ว โดยอาศัยข้อมูลและระเบียบแบบแผน
2. การวางแผน ผู้บริหารจะต้องทำอย่างมีแผน
3. การจัดองค์การ ผู้บริหารต้องจัดองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารต้องจัดช่องทางที่ใช้สำหรับการติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้ได้อย่างทั่วถึง สะดวกและรวดเร็ว
5. การจูงใจ ผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคและวิธีการในการจูงใจคนในหน่วยงานให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ
6. การประสานงาน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้จัดการ ประสานงาน โดยเน้นที่ตัวผู้บริหารควรเป็นผู้ประสานงาน
7. ประเมินผล ผู้บริหารจะต้องใช้วิธีการติดตามและประเมินผลงานที่ดี

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546 : 1) กล่าวว่า “การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารการศึกษาที่สำคัญ คือการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)”

ลูเธอร์ กุลิก (Luther Gulick, 1967, อ้างถึงใน ถวิล เกื้อกูลวงศ์. 2540 : 22) แบ่งกระบวนการบริหาร ออกเป็น 7 ประการ หรือที่รู้จักว่า POSDCORB คือ

1. การวางแผน (Planning = P) หมายถึง การจัดโครงการและแผนปฏิบัติงานล่วงหน้า เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้
2. การจัดองค์การ (Organizing = O) หมายถึง การจัดหน่วยงาน การแบ่งงาน ตำแหน่งงานต่าง ๆ อำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน
3. การจัดบุคลากร (Staffing = S) หมายถึง การจัดบุคคลเป็นการบริหาร ด้านบุคลากร
4. การสั่งการ (Directing = D) หมายถึง การอำนวยความสะดวก การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชาและการควบคุมการปฏิบัติงาน
5. การประสานงาน (Coordinating = C) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ดำเนิน ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

6. การรายงาน (Reporting = R) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหว ของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าเพียงใด

7. การงบประมาณ (Budgeting = B) หมายถึง การงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ บัญชีและการใช้จ่ายเงิน การควบคุมตรวจสอบด้านการเงิน

สรุป การบริหารงานของโรงเรียนต้องอาศัยกระบวนการบริหาร โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การวางแผน การจัดระเบียบโครงสร้างของโรงเรียน โดยแบ่งอำนาจหน้าที่และบริหารจัดการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ จะช่วยให้การบริหารโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้น กระบวนการบริหาร หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างและการดำเนินงานของการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด อันได้แก่ การวางแผนการเรียนการสอน การดำเนินการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอน

5. หลักการจัดการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 7 - 8) ยังได้กำหนดแนวทางจัดการศึกษาไว้ในมาตราที่ 6, 7 และ 8 ไว้ดังนี้

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนสามารถ ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและสามารถเกื้อหนุน การพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ โดยนัยดังกล่าวความมุ่งหมายใน การจัดการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 จึงเน้นการพัฒนาบุคคลใน 4 ด้าน อย่างสมดุลและกลมกลืนกัน คือ

1. ด้านสติปัญญา บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงเป็นผู้มีปัญญา คือรู้จักเหตุและผล รู้จัก แยกแยะ ผิดชอบชั่วดี คุณและโทษ สิ่งที่ไม่ควรกระทำและสิ่งที่ไม่ควรกระทำบนพื้นฐานของความจริง รู้จักแก้ไขปัญหาได้อย่างฉลาดและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และใฝ่เรียนใฝ่รู้เพื่อความก้าวหน้าทางความรู้และวิทยาการต่าง ๆ รู้ คุณค่าของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของสังคมไทยและรู้จักเลือกรับวิทยาการและวัฒนธรรมจาก ภายนอก

2. ด้านจิตใจ บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงรู้จักฝึกจิตใจของตนเองให้มีความเจริญงอกงาม ทางคุณธรรม ได้แก่ มีความละเอียดต่อการกระทำผิด รู้จักควบคุมตัวเองให้ประพฤติตามกรอบ ความถูกต้องดีงาม มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ รู้จักพอ มีสมาธิและมีความอดทนหนักแน่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานและการดำรงชีวิต

3. ด้านร่างกาย บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีร่างกายที่เจริญเติบโตเหมาะสมกับวัยรู้จัก ดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและสมาชิกในครอบครัว และสามารถพัฒนาสมรรถภาพของร่างกาย ให้เหมาะสมกับงานและอาชีพ

4. ด้านสังคม บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงามทั้งในการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในครอบครัว องค์กรและสังคม รู้จักการช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์แก่กัน โดย ไม่เห็นแก่ตัว มีความสามารถและทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สามารถใช้ภาษาไทย ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งสามารถในภาษาต่างประเทศ เพื่อการติดต่อสื่อสารกับนานา ประเทศได้ สามารถธำรงรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย ตระหนักและปฏิบัติตนตาม สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่พึงมีต่อผู้อื่น ต่อสังคมและต่อมวลมนุษยชาติ มีความมุ่งมั่น ที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมให้สันติสุข รู้จักและเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นตาม ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขรู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ตลอดจนร่วมส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลกในทางที่เหมาะสม

สรุปได้ว่าหลักในการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาบุคคลในด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคมอย่างสมดุลและกลมกลืน อีกทั้งเสริมสร้างคุณลักษณะและปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้เป็นคนที่ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของ

ตนเองและชุมชน เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน

6. หลักการบริหารโรงเรียน

วิจิตร วรุฒบางกูร (2542 : 112) ได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเป็นเลิศ มีลักษณะดังนี้

1. การบริหารมีลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ไม่ยึดกฎระเบียบเคร่งครัดจนเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของงาน เมื่อมีอุปสรรคผู้บริหารจะให้ความช่วยเหลือแก้ไขเพื่อให้งานสำเร็จ ผู้บริหารไม่นิยมการลงโทษแต่มุ่งสร้างความเข้าใจเพื่อป้องกันความผิดพลาด
2. ผู้บริหารไม่ทำตัวเป็นเจ้านายหรือเป็นคนชั้นสูง สัมผัสหรือแตะต้องไม่ได้ แต่จะร่วมทำงานกับทุกคนด้วยความนับถือ ทำหน้าที่ผู้นำที่มีหัวหน้าที่จะแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารและครูจะคลุกคลีอยู่กับนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนรักการเรียนรู้ด้วยความสนุกและทุ่มเทให้กับการเรียนเต็มศักยภาพ โดยได้ผลตอบแทนที่น่าสนใจและคุ้มค่า
3. ผู้บริหารจะไม่ใช้อำนาจเผด็จการในการตัดสินใจแต่จะฟังการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์และการปรึกษาหารือกับบุคลากร แก้ปัญหาและตัดสินใจโดยกลุ่มและพยายามรักษาความเป็นกลุ่ม
4. ผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียนและให้ความเชื่อถือในความผูกพัน ความเอาใจใส่ ความคิดสร้างสรรค์ของครูมากกว่าการสอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
5. ผู้บริหารจะคัดเลือกบรรจุครูอย่างพิถีพิถัน พัฒนาบุคลากรอยู่ตลอดเวลา ตอบแทนรักษาคนดีไว้ไม่เกรงกลัวที่จะต้องขจัดคนไม่ดีออกไป
6. ผู้บริหารถือเป็นหน้าที่ที่จะทำทุกอย่างให้ครูอยู่ดี มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และร่วมกิจกรรมกลุ่ม แสวงหาความร่วมมือช่วยเหลือจากภายนอกเข้ามาสนับสนุนการทำงานของครู
7. บุคลากรทุกฝ่ายมีความเชื่อมั่นในตนเอง นับถือและเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารและนักเรียน มุ่งมั่นรับผิดชอบต่อประสิทธิผลการเรียนการสอน คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้นักเรียนเจริญงอกงามและประสบผลสำเร็จ

8. หลักสูตรที่เปิดสอนกว้างขวางมีวิชาให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ มีความยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง ครอบคลุมเป้าหมายของการจัดการศึกษา

9. การเรียนการสอนให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดค้นและขั้นตอนในการแก้ปัญหา ไม่กระตุ้นนักเรียนเพื่อสอบเพียงอย่างเดียว

10. โรงเรียนมีเป้าหมายชัดเจนและเข้มแข็ง โดยที่บุคลากรทุกฝ่ายรู้เป้าหมายของโรงเรียน การประเมินผลงานจะยึดเป้าหมายเป็นหลัก วิธีการไปสู่เป้าหมายนั้นมีการยืดหยุ่นได้

11. สวัสดิภาพของนักเรียนเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องให้ความสนใจและถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุด นพพงษ์ บุญจิตราคูล (2534 : 39) กล่าวว่า “หลักการบริหารโรงเรียนที่ใช้กันอยู่ นั้นผู้บริหารนั้นได้นำหลักของกระบวนการบริหารการศึกษามาใช้ตั้งแต่ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนาจหรือการสั่งงาน การประสานงาน การรายงานและการจัดทำงบประมาณทั้งสิ้น”

วิโรจน์ สารรัตน์ (2542 : 4) ได้กล่าวอ้างถึงทฤษฎีการจัดการจัดการของสถานศึกษา ที่ได้พัฒนามาจากแนวความคิดของคราวเวลล์ สปริงค์ ซึ่งกล่าวว่า การบริหารจัดการสถานศึกษามีเป้าหมายการศึกษาที่ตั้งสมมติฐานอยู่บนความหลากหลายตามสภาพของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ เน้นความยืดหยุ่นและบริหารจัดการด้วยตนเองตามเงื่อนไขที่เหมาะสมเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการพัฒนาและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เฉพาะตน เพื่อการสอนและการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุป หลักการบริหารโรงเรียน หมายถึง การจัดระเบียบขององค์การ ประสพการณ์ การแบ่งงานและการประสานงานระหว่างผู้บริหารและบุคลากร โดยผู้บริหารจะต้องกำหนดนโยบายให้ครอบคลุมค่านิยม 4 ประการ คือ ความเสมอภาค ประสิทธิภาพ เสรีภาพ และความเป็นเลิศ การจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนด

แนวความคิดพื้นฐานของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะการศึกษาเกิดขึ้นที่โรงเรียนผู้บริหารควรมีอำนาจการบริหาร อำนาจการจัดการ อำนาจการตัดสินใจ และมีอิสระในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนใน

ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญแก่ครูและนักเรียน

1. ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารการศึกษาที่ยึดหลักกระจายอำนาจรูปแบบหนึ่งซึ่งกำลังใช้อยู่ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ออสเตรเลีย ฮังการี นิวซีแลนด์ และนำมาใช้ในประเทศไทยตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งอย่างไรก็ตาม คำว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายด้วยกัน ซึ่งแต่ละท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เดวิด (David. 1989 :40, อ้างถึงใน วันชัย ชวนะลิขิกร. 2548 : 34) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา โดยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น โดยมีสมมติฐานว่า การให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้น จะทำให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และมีผลผลิตดีขึ้น และได้สรุปคุณลักษณะของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. โรงเรียนเป็นหน่วยหลักในการตัดสินใจ การตัดสินใจใด ๆ ควรเกิดขึ้นในขอบเขตของหน้าที่โรงเรียน ดังนั้น การตัดสินใจด้านการเงิน และการจัดการเป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรง อำนาจจากส่วนกลางมีส่วนน้อย หรือลดลง

2. “ความรู้สึกเป็นเจ้าของ” เป็นหลักสำคัญในการปฏิรูปโรงเรียน การปฏิรูปที่มีประสิทธิผลไม่ได้ขึ้นอยู่กับกำกับการควบคุมจากอำนาจภายนอก หรือการดำเนินการจากภายนอกโรงเรียน แต่ต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังจากสมาชิกที่เกี่ยวข้องมาร่วมตัดสินใจดำเนินการ

เบ็ค และเมอร์ฟี (Beck and Murphy.1998 : 359, อ้างถึงใน วันชัย ชวนะลิขิกร. 2548 : 34) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการถ่ายโอนอำนาจจากมลรัฐและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถสร้างระบบการตัดสินใจด้วยตนเองสำหรับนักวิชาการไทย ได้ให้ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2541 : 40) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารแบบหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนเป็นอิสระมากขึ้นเป็นการบริหารที่อยู่บนพื้นฐานการวิจัยที่ยินยอมให้ประโยชน์ของการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม โดยมุ่งให้อำนาจแก่คณะกรรมการโรงเรียนใน 3 เรื่องคือ งบประมาณหลักสูตร หรือ โปรแกรมการศึกษา

ยูติ ศันสนีย์รัตน์ (2542 : 2 - 4) กล่าวว่า เป็นการบริหารจัดการที่สถานศึกษา เป็นการถ่ายโอนอำนาจของสถานศึกษาไปสู่ชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารอย่างมีความหมายสถานศึกษาสามารถกำหนดความต้องการได้ด้วยตนเอง สมาชิกฝ่ายต่างๆ ของสถานศึกษาจึงมีอิสระและความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรมากขึ้น และส่งผลดีต่อการพัฒนาสถานศึกษาในระยะยาว

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 2) กล่าวไว้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารที่ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีอิสระในการตัดสินใจบริหารจัดการ ทั้งด้านหลักสูตร การเงิน การงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ด้วยระบบการมีส่วนร่วมแบบหุ้นส่วนในรูปคณะกรรมการ เพื่อให้การบริหารสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ถวิล มาตรการเยี่ยม (2545 : 41) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการโรงเรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียน นั่นคือ สมาชิกในโรงเรียนอันได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนสมาชิกชุมชน และองค์กรอื่นๆ มารวมพลังกันอย่างเต็มที่ รับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรและแก้ปัญหา ตลอดจนดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระยะสั้นและระยะยาว

นอกจากความหมายตามที่นักวิชาการท่านต่าง ๆ ให้ไว้แล้วนั้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับหลักการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกล่าวคือ ในมาตรา 40 ระบุว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสถานศึกษาทำหน้าที่ 1) กำกับ 2) สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา โดยประกอบด้วยบุคคล 7 ประเภท ได้แก่ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2542 : 21)

จากที่นักวิชาการและนักการศึกษาทั้งหลายได้ให้ความหมายของ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้แล้วนั้น พอจะสรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการโรงเรียนที่ยึดหลักกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่การตัดสินใจดำเนินงานต่างๆ ร่วมกันในระดับโรงเรียน โดยสมาชิกในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการโรงเรียน สิกขานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างสอดคล้องกับกับคุณลักษณะและความต้องการของชุมชน

2. ความเป็นมาของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ระบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกามีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัฏจักร กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยการกระจายอำนาจ ต่อมารวมอำนาจ แล้วหวนกลับมาสู่การกระจายอำนาจคือในช่วงปีการศึกษา 1931-1932 มีการกระจายอำนาจ โดยแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 127,531 เขต เพื่อบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาารวมกัน ประมาณ 153,940 แห่ง (กมลสุคประเสริฐ. 2544 : 23) ครั้นต่อมาการบริหารการศึกษาของรัฐเริ่มโน้มเอียงไปทางการรวมอำนาจ ทั้งนี้ เนื่องจากนักศึกษามองว่าการกระจายอำนาจทำให้มีการเลือกปฏิบัติ และมีการทุจริต ทำให้ต้องการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมเอาพื้นที่ขนาดเล็กเข้าไว้ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่แนวโน้มการรวมอำนาจดังกล่าวดำเนินมาจนกระทั่งถึงจุดเปลี่ยนแปลง คือในทศวรรษที่ 1960 ในช่วงเวลาดังกล่าว พลเมืองอเมริกันเริ่มมีความตื่นตัวด้านสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานมากขึ้น และจุดนี้เองที่เป็นต้นกำเนิดของการเรียกร้องให้กระจายอำนาจการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในแต่ละท้องถิ่นรับผิดชอบต่อความต้องการของชุมชนมากขึ้น ถึงแม้ว่ากระแสดังกล่าวจะไม่แพร่หลายไปในระดับประเทศ แต่ก็มี การตอบสนองต่อแรงกดดันดังกล่าว ด้วยการเริ่มต้นที่จะกระจายอำนาจการศึกษา และได้ดำเนินเรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน

ในปัจจุบัน สหรัฐอเมริกามีเขตการศึกษาประมาณ 15,500 เขต ในจำนวนนี้มีโรงเรียนจำนวนไม่มากนักที่ได้นำการบริหารแบบกระจายอำนาจไปใช้อย่างเป็นทางการเต็มรูป (Neal. 1991 : 1) ในปี 1990 มีเขตพื้นที่ที่นำการบริหารรูปแบบนี้ไปใช้ จำนวน 1 ใน 4 ของเขตพื้นที่ทั้งหมด (Brooks.1991:117)แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานก็เป็นรูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจที่ได้รับความนิยมจากเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น โดยลำดับ ในปี 1993 มีมลรัฐต่าง ๆ ที่นำการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ 44 มลรัฐ ปัจจุบันมีเกือบครบทุกมลรัฐแล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกเขตพื้นที่ (Herman and Herman, อ้างถึงใน อุทัยบุญประเสริฐ. 2543 : 57) ตัวอย่างของมลรัฐที่นำการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ได้แก่ เคนตักกี เท็กซัส ฟลอริดา อิลลินอยส์ มิชิแกน และไอโอวา เป็นต้น

จากประสบการณ์ของสหรัฐอเมริกา พบว่า การรวมอำนาจมิได้ช่วยให้การศึกษามุ่งตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งไม่มีแนวโน้มใดที่แสดงให้เห็นว่าจะทำให้การศึกษาให้ผลลัพธ์ที่ดี การรวมอำนาจทำให้ระบบการศึกษาเคลื่อนตัวอย่างเชื่องช้า เป็นระบบที่มีขนาดใหญ่โต เฉื่อยชา ไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งได้รับการดำเนินจากฝ่ายอื่นๆ ที่อยู่นอกวงการศึกษา เพราะมีการตัดสินใจที่เชื่องช้า แม้ในเรื่องเล็กน้อย จุดอ่อนอีกประการหนึ่งของการรวมอำนาจ คือ ไม่สามารถโน้มน้าวให้บุคลากรในโรงเรียนมีทัศนคติ และพฤติกรรมที่จะปรับปรุงการศึกษา แรงผลักดันและอำนาจจากภายนอกที่กดดันให้มีการปรับปรุงโรงเรียนไม่ทำให้บุคลากรมีความผูกพันที่จะปรับปรุงโรงเรียน

อย่างยั่งยืน สภาพการณ์เช่นนี้ นักวิชาการในขณะนั้นเชื่อว่าสามารถแก้ไขได้ด้วยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยปัจจัยที่ผลักดันให้ต้องมีการกระจายอำนาจสืบเนื่องมาจากมีรายงานการวิจัยหลายเรื่องที่ยืนยันว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผล ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการในการเปลี่ยนแปลงการศึกษา
2. บุคลากรในโรงเรียน ซึ่งทำงานคลุกคลีอยู่กับนักเรียนมีความน่าเชื่อถือว่ามีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้บังเกิดผลดีต่อนักเรียนมากที่สุด
3. การปรับปรุงการศึกษาต้องใช้เวลายาวนาน โรงเรียนในชุมชนจึงเป็นหน่วยงานที่เหมาะสมที่สุดที่จะดำเนินการปรับปรุงตนเองเพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างยั่งยืน
4. ผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญต่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโรงเรียน
5. ความเปลี่ยนแปลงในประเด็นสำคัญ ๆ เกิดจากความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับชุมชนในการวางแผนและนำไปปฏิบัติ
6. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ส่งเสริมให้อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง และช่วยทำให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มุ่งเน้นให้จัดการศึกษาแก่ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่เพื่อยกระดับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน
8. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทำให้การบริหารงบประมาณตอบสนองต่องานด้านการเรียนการสอนมากขึ้น (Mojkowski and Flaming.1988 : 2 ; English. 1988 : 11 ; Cuban.1990. cited in Cheng.1996)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบการบริหารที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในทุกด้านทั้งด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ซึ่งการพัฒนาเหล่านี้จะส่งผลให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. แบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาคปฏิบัติจริงนั้นเป็นการบริหารงานโดยคณะกรรมการโรงเรียน(School Council) โดยคณะกรรมการโรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน วิชาการ งบประมาณ และบุคลากร คณะกรรมการโรงเรียนโดยทั่วไปจะประกอบไปด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารโรงเรียน จาก

การศึกษาแบบ ของคณะกรรมการโรงเรียนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่ามีแบบที่สำคัญอย่างน้อย 4 แบบ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545 : 65) ซึ่งได้แก่

1. แบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative control) เกิดจากแนวคิดในการกระจายอำนาจหน้าที่ในการบริหารการเงิน บุคลากร และวิชาการให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในระยะแรกๆ ผู้บริหารมักใช้วิธีขอคำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากครู ผู้ปกครองนักเรียน หรือผู้แทนชุมชน ดังนั้น คณะกรรมการโรงเรียนที่ตั้งขึ้นมักจะมีบทบาทสำคัญอยู่ที่การเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นประธานและเจ้าหน้าที่เขตการศึกษาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ส่วนคณะกรรมการอื่น ๆ มาจากการเลือกตั้งของกลุ่มบุคคลแต่ละประเภทในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การหาแนวทางแก้ปัญหา และการดำเนินงานของโรงเรียน คณะกรรมการจะมีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2. แบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional control) การบริหารตามแนวนี้ ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน การจัดคณะกรรมการแบบนี้ เกิดจากแนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติจึงย่อมจะรับรู้ปัญหาทุกอย่างได้ดีกว่า และถ้ามีโอกาสตัดสินใจก็สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามจุดมากที่สุด

3. แบบที่มีชุมชนมีบทบาทหลัก (Community control) จุดประสงค์ของแบบการบริหารที่ควบคุมโดยชุมชน คือการเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครอง และเพื่อให้ผู้รับบริการทางการศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการศึกษามากที่สุด แนวคิดสำคัญก็คือ หลักสูตรของโรงเรียนควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชนมีมากที่สุดในการคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

4. รูปแบบที่มีครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional-community control) แนวคิดของคณะกรรมการโรงเรียนลักษณะนี้ มีความเชื่อว่าทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ครูจะได้รับรู้ค่านิยมและความต้องการของผู้ปกครอง ในขณะเดียวกัน ผู้ปกครองก็มีโอกาสช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย สัดส่วนของผู้แทนครู และผู้แทนจากผู้ปกครอง/ชุมชน จะมีเท่า ๆ กันในคณะกรรมการโรงเรียนสำหรับประเทศไทย คณะกรรมการโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “School Board” (Office of the National Education Commission, 1999 : 17 - 18, อ้างถึงใน บุญมี เณรยอด. 2546 : 12 - 15) เป็นคณะกรรมการโรงเรียนที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Community

Control) โดยมีสัดส่วนคณะกรรมการที่มาจากชุมชนมากที่สุด (ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ)

4. หลักการสำคัญสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

หลักการสำคัญในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนโดยยอมรับว่าการปรับปรุงการศึกษาของสถานศึกษาจะเกิดผลสำเร็จได้ต้องทำที่สถานศึกษา โดยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

2. หลักการบริหารตนเอง (Self - management) สถานศึกษาจะมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารในรูปแบบขององค์กรคุณบุคคล คือ คณะกรรมการสถานศึกษา

3. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า ซึ่งสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผน การตัดสินใจ การกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น การร่วมคิดร่วมทำฯลฯ โดยเน้นการกระจายโอกาสไปให้ทั่วถึงทั้งองค์กร เพื่อโยงโยให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด

4. หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ไม่ใช่ภาวะผู้นำแบบชี้แนะหรือสั่งการ แต่เป็นนภาวะผู้นำที่เน้นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

5. หลักการพัฒนาทั้งระบบ (Whole school approach) มีการปรับทั้งโครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์กรทั้งระบบ

6. หลักการความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) โรงเรียนต้องแสดงความรับผิดชอบต่อที่จะให้มีการตรวจสอบ เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 20)

ส่วนหลักการสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 189) ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน และหลักการบริหารจัดการตนเองโดยแต่ละหลักการมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการจัดการศึกษาในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใดมีส่วนร่วมในการบริหาร ร่วมตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญได้แก่ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน ฯลฯ การที่บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะเต็มใจและยินดีร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ในอดีตตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การจัดการศึกษาจะเป็นแบบมีการรวมการจัดการศึกษาไปไว้ที่ส่วนกลางเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อความเจริญก้าวหน้าต่างๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว คนมีการศึกษามากขึ้น สังคมเปลี่ยนแปลงไปมากและค่อนข้างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัดเกิดความล่าช้า และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องให้อำนาจคืนสู่ท้องถิ่น ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชน ให้ได้มีบทบาทจัดการศึกษามากขึ้น

4. หลักการบริหารจัดการตนเอง เนื่องจากในระบบการศึกษาโดยทั่วไปนั้น มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลางเป็นหลักในแทบทุกเรื่อง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการด้วยตนเองเลย การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นมีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี และถ้าส่วนกลางทำหน้าที่เพียงแต่กำหนดนโยบายและเป้าหมาย แล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานได้ สามารถดำเนินการได้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันได้ แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากหลักการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและอุทัย บุญประเสริฐ จะเห็นว่าแนวคิดใกล้เคียงกัน ดังนั้นจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสนใจนำหลักการในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มาใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ หมายถึง โรงเรียนมีอิสระและศักยภาพในการบริหารจัดการ ด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป

2. การมีส่วนร่วม หมายถึง โรงเรียนมีการบริหาร โดยองค์กรบุคคลมีระบบ การบริหารจัดการแบบเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารกิจกรรมของโรงเรียน

3. การบริหารตนเอง หมายถึง โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการศึกษามีมาตรฐาน การปฏิบัติงาน และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

4. การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หมายถึง โรงเรียนส่งเสริมให้คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทให้คำแนะนำสนับสนุนการปฏิบัติงาน และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

5. การตรวจสอบและถ่วงดุล หมายถึง โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่พร้อมรับการตรวจสอบและมีหลักการบริหารคุณภาพการศึกษา

สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์น้อย ตั้งอยู่เลขที่ 154

ถนน - ตำบลกระหวัน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

รหัสไปรษณีย์ 33150 โทรศัพท์ - โทรสาร - e-mailwebsite -

ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

1.2 ได้รับอนุญาตจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2548

1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับ อนุบาล 1 ถึงระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6

2. ข้อมูลด้านการบริหาร

2.1 ผู้รับใบอนุญาต พระครูศรีโพธาลังการ

วุฒิการศึกษาสูงสุด ป.ธ 6 สาขา -

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 13 กันยายน 2548 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 3 ปี 9

เดือน

2.2 ผู้จัดการ พระครูศรีโพธาลังการ

วุฒิการศึกษาสูงสุด ป.ธ 6 สาขา -

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 13 กันยายน 2548 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 3 ปี 9 เดือน

2.3 ผู้อำนวยการ นางสาว สัตตรัตน์ เจริญจิตต์

วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี สาขา ครุศาสตร์ (การศึกษาปฐมวัย)

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2552 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา - ปี 1 เดือน

2.4 ประวัติโดยย่อ กำขำวิญ และวัดอุปประสงค์เฉพาะของสถานศึกษา

ประวัติ โรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย

ตำบลกระหวัน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

วัดโพธิ์น้อย ตั้งอยู่เลขที่ 154 หมู่ที่ 5 บ้านโพธิ์น้อย ตำบลกระหวัน อำเภอบุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อที่ 13 ไร่ 2 งาน 4 ตารางวา ทิศเหนือจดที่นา ทิศตะวันออกจดถนนสาธารณะ ทิศใต้จดถนนสาธารณะ ทิศตะวันตกจดที่ดินชาวบ้าน ปัจจุบันมีพระมหาแสวง พุทธิญาโณ เป็นเจ้าอาวาส

บ้านโพธิ์น้อย ไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน เด็กนักเรียนจะต้องเดินทางไปเรียนที่บ้านโคกระเวียง ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านโพธิ์น้อย ระยะทาง 1.5 กิโลเมตร และไปเรียนที่โรงเรียนบ้านจะเนียว ระยะทาง 3 กิโลเมตร สร้างความลำบากให้กับผู้ปกครองและนักเรียนเป็นอย่างมาก พระครูสังฆรักษ์จันทิก โฆสิตโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดขานีหัตถการและพระมหาแสวง พุทธิญาโณ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์น้อย อาศัยเหตุผลดังกล่าวแล้วจึงปรึกษากับคณะบุคคล ดำเนินการขอจัดตั้งโรงเรียนโดยได้ทำหนังสือขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนไปยังผู้อนุญาต (ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ) และผู้อนุญาตอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 อนุญาตให้วัดโพธิ์น้อย เลขที่ 154 หมู่ที่ 5 บ้านโพธิ์น้อย ตำบลกระหวัน อำเภอบุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จัดตั้งโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา (การกุศลของวัดโพธิ์พุทธศาสนา) ระดับอนุบาล – มัธยมศึกษา โดยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีหนึ่งแบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคต้นตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม - 10 ตุลาคม ภาคปลายตั้งแต่ พฤศจิกายน - 31 มีนาคม วันหยุดประจำสัปดาห์ หยุดวันเสาร์ – วันอาทิตย์ ให้เปิดทำการสอนตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ตามใบอนุญาตเลขที่ 04141.01/2548 ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 12 เดือนกันยายน พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป

ผู้รับใบอนุญาต ได้พิจารณาแล้วจึงแต่งตั้ง พระมหาแสวง พุทธิญาโณ เป็นผู้จัดการ ผู้อนุญาตพิจารณาแล้วอนุญาตให้ พระมหาแสวง พุทธิญาโณ เป็นผู้จัดการ ได้ตามใบอนุญาตเลขที่ 04141.02/2548 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548 และผู้อนุญาตได้พิจารณาแล้วอนุญาตให้ นายอภัยศักดิ์ ศรีแก้ว เป็นครูและครูใหญ่ ได้ตามใบอนุญาตเลขที่ 04141.01/2549 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2549

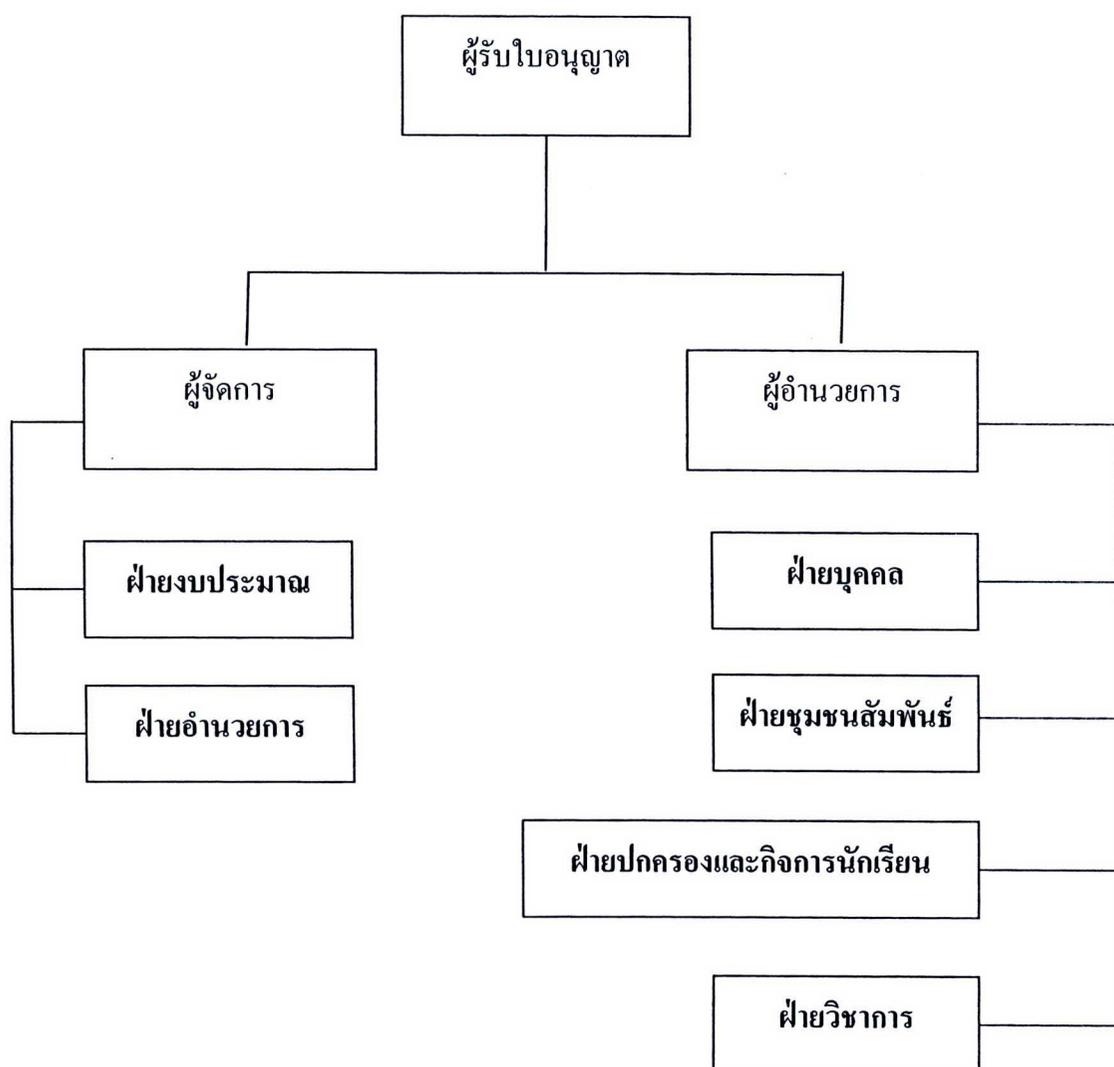
คำขวัญ

สามัคคี มีวินัย ใฝ่กตัญญู รู้คุณธรรม นำพัฒนา กล้าแสดงออก

วัตถุประสงค์เฉพาะ

เพื่อเผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผ่านระบบการศึกษาปกติเปิด โอกาสให้พระภิกษุ สามเณรเข้าสู่ระบบการศึกษาแห่งชาติ โดยให้ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา มุ่งพัฒนาสังคมและชุมชน

2.5 โครงสร้างการบริหาร (แผนภูมิ)

ภาพที่ 2.1 แสดงโครงสร้างการบริหาร (แผนภูมิ)

ที่มา : คู่มือโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย. 2549 : 11

2.6 ปรัชญาและวิสัยทัศน์สถานศึกษา

ปรัชญา

โรงเรียนวัดโพธิ์น้อย จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นคุณเล่ห์พฤติกรรมของผู้เรียน เป็นสำคัญให้สอดคล้องสนองการแก้ปัญหาของท้องถิ่น โดยยึดหลักพุทธธรรมนำความรู้

วิสัยทัศน์

โรงเรียนวัดโพธิ์น้อย จัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีพุทธธรรมนำความรู้ตามหลัก ไตรสิกขา มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

2.7 พันธกิจและเป้าหมายสถานศึกษา

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาแก่ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง
2. นำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาการเรียนรู้อ การพัฒนาผู้เรียนและชุมชนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การบริหารและจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบตามหลักธรรมาภิบาล
4. พัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

ภูมิปัญญาไทย

5. ประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

1. ประชากรวัยเรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง
2. ผู้เรียนทุกคนเป็นพุทธสาวกที่สมบูรณ์และได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษา

3. ข้อมูลผู้เรียน

3.1 ที่ตั้ง กทม. ภูมิภาค

3.2 หลักสูตรของสถานศึกษา (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการ EP อิสลามศึกษา

3.3 จำนวนห้องเรียนจำแนกตามหลักสูตร/โครงการ

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนห้องเรียนจำแนกตามหลักสูตร/โครงการ

ระดับชั้น	จำนวนห้องเรียน			
	ไทย	EP	อิสลาม	รวม
เตรียมอนุบาล	-	-	-	-
อนุบาล	59	-	-	59
ประถม 1 – 6	110	-	-	110
มัธยมต้น	147	-	-	147
มัธยมปลาย	26	-	-	26
รวม	342	-	-	342

ที่มา : คู่มือโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย. 2549 : 13

3.4 จำนวนผู้เรียนจำแนกตามหลักสูตร/โครงการและเพศ

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนผู้เรียนจำแนกตามหลักสูตร/โครงการและเพศ

หลักสูตรโครงการ/ ระดับชั้น	จำนวนผู้เรียน								
	ไทย		EP		อิสลาม		รวม		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม
เตรียมอนุบาล	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อนุบาล	38	21	-	-	-	-	38	21	59
ประถม 1 – 6	55	55	-	-	-	-	55	55	110
มัธยมต้น	89	58	-	-	-	-	89	58	147
มัธยมปลาย	8	18	-	-	-	-	8	18	26
รวม	190	152	-	-	-	-	190	152	342

ที่มา : คู่มือโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย. 2549 : 13

3.5 ลักษณะผู้รับใบอนุญาต

- บุคคลธรรมดา
- นิติบุคคล
- ห้างหุ้นส่วนจำกัด/บริษัท มูลนิธิในพุทธศาสนา/ การกุศลของวัด
- มูลนิธิในคริสต์ศาสนา มูลนิธิในศาสนาอิสลาม
- อื่น ๆ (ระบุ).....

4. ข้อมูลบุคลากร

4.1 จำนวนบุคลากร จำแนกตามหน้าที่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนบุคลากร จำแนกตามหน้าที่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์

ประเภทบุคลากร	เพศ (คน)		ระดับการศึกษา (คน)			อายุเฉลี่ย (ปี)	ประสบการณ์ในตำแหน่ง (เฉลี่ย) (ปี)
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี		
ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และ ผู้อำนวยการ	1	1	1	1		36	2
ผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการ	1	-	-	-	-	36	3
ผู้รับใบอนุญาตและผู้อำนวยการ	1	1	1	1		36	3
ผู้จัดการและผู้อำนวยการ	1	1	1	1		36	2
ผู้รับใบอนุญาต	1	-	-	-	-	36	3
ผู้จัดการ	1	-	-	-	-	36	3
ผู้อำนวยการ	-	1	-	1	-	38	1
รองผู้อำนวยการ	-	-	-	-	-	-	-
ครู	6	10	-	16	-	28	3
ครูพิเศษ	2	2	-	4	-	29	1
ครูต่างประเทศ	-	-	-	-	-	-	-
พี่เลี้ยง	-	1	1	-	-	23	3

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ประเภทบุคลากร	เพศ (คน)		ระดับการศึกษา (คน)			อายุเฉลี่ย (ปี)	ประสบการณ์ในตำแหน่ง (เฉลี่ย) (ปี)
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่าป.ตรี	ป.ตรี	สูงกว่าป.ตรี		
สนับสนุนการสอน	-	1	1	-	-	25	2
นักการภารโรง	-	-	-	-	-	-	-
คนขับรถ	3	-	3	-	-	27	3
ยามรักษาความปลอดภัย	-	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ (ระบุ แม่ครัว)	-	2	2	-	-	35	3

ที่มา : คู่มือโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย. 2549 : 14

5. ข้อมูลด้านงบประมาณ และทรัพยากร

5.1 งบประมาณ (รับ - จ่าย)

ตารางที่ 3.4 แสดงงบประมาณ (รับ - จ่าย)

รายรับ	บาท	รายจ่าย	บาท
เงินงบประมาณ (เงินอุดหนุนรายหัว)	4,388,446.36	งบดำเนินการ	3,931,333.42
เงินนอกงบประมาณ	30,000.00	งบพัฒนาคุณภาพวิชาการ	457,112.94

ที่มา : คู่มือโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย. 2549 : 16

5.2 เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมใช้งาน มีทั้งหมด 25 เครื่อง

ตารางที่ 3.5 แสดงเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมใช้งาน

คอมพิวเตอร์	จำนวน (เครื่อง)
1. ใช้ในการเรียนการสอน	20
2. ใช้สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้	2
3. ใช้ในการบริหาร	3

ที่มา : คู่มือโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย. 2549 : 23

5.3 ห้องปฏิบัติการมีทั้งหมด	4	ห้อง ได้แก่
ห้องคอมพิวเตอร์	1	ห้อง
ห้องวิทยาศาสตร์	1	ห้อง
ห้องปฏิบัติการทางภาษา		ห้อง
ห้องศิลปะ		ห้อง
ห้องนาฏศิลป์/ ดนตรี		ห้อง
ห้องพยาบาล	2	ห้อง
ห้องศาสนสัมพันธ์		ห้อง
ห้องแนะแนว	1	ห้อง
ห้องพละ		ห้อง
ห้องลูกเสือ		ห้อง
ห้องสื่อการเรียนการสอน		ห้อง
ห้องสหนาการ		ห้อง
ห้องสมุด	1	ห้อง

6. แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

6.1 ห้องสมุดมีขนาด 8 X 6 ตารางเมตร

จำนวนหนังสือคั่นคว่ำในห้องสมุด จำนวน 2,000 เล่ม

จำนวนผู้เรียนที่ใช้ห้องสมุดในปีการศึกษานี้คิดเป็น 20 คน/วัน

6.2 แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ และเพิ่มเติมได้)

ตารางที่ 3.6 แสดงแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน
☐ สวนหย่อม/สวนสุขภาพ
☐ สวนสมุนไพร
☐ สวนเกษตร
☐ สวนวรรณคดี
☐ เรือนเพาะชำ
☒ สนามเด็กเล่น
☒ ลานกิจกรรม
☐ ป้ายนิเทศ/บอร์ด
☐ มุมหนังสือ
☐ โรงอาหาร
☐ สระว่ายน้ำ
☐ สหกรณ์ภายในโรงเรียน

ที่มา : คู่มือโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย. 2549 : 25

6.3 แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ และเพิ่มเติมได้)

ตารางที่ 3.7 แสดงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

แหล่งเรียนรู้ภายนอก
○ โบสถ์/วัด/มัสยิด /โบราณสถาน/โบราณวัตถุ/พิพิธภัณฑ์
○ สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ/สวนสาธารณะ/สวนสัตว์/อุทยาน
○ สถานที่ราชการ/โรงพยาบาล/ไปรษณีย์/สถานีตำรวจ/เทศบาล
○ สถานศึกษา/มหาวิทยาลัย/โรงเรียน/ราชภัฏ/เทคโนโลยีราชมงคล
○ ห้องสมุด/ท้องฟ้าจำลอง/เมืองจำลอง
○ ธนาคาร/โรงแรม/ห้างสรรพสินค้า/ตลาด/โรงงาน
○ พื้นที่เพาะปลูก/ไร่/สวน
○ หัตถกรรมพื้นบ้าน/สินค้าพื้นเมือง
○ ค่ายลูกเสือ

ที่มา : คู่มือ โรงเรียนวัดโพธิ์น้อย. 2549 : 25

6.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตารางที่ 3.8 แสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปราชญ์ชาวบ้าน/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ผู้ทรงคุณวุฒิที่สถานศึกษาเชิญมาให้ความรู้แก่ครู/ ผู้เรียน		
ที่	ประเภทความรู้	จำนวนครั้ง
1.	การประกอบวิชาชีพ	5
2.	การเกษตร	20
3.	คหกรรม	
4.	หัตถกรรม	2
5.	ศิลปะ/ดนตรี	40
6.	กีฬา	
7.	วัฒนธรรม/จารีต-ประเพณี	
8.	ศาสนา/คุณธรรม จริยธรรม/คุณลักษณะที่พึงประสงค์	80
9.	ความปลอดภัย/อุบัติเหตุ/กฎหมาย/ระเบียบวินัย	1
10.	สุขภาพ/การแพทย์/สุขอนามัย	4

ตารางที่ 3.8 (ต่อ)

ปราชญ์ชาวบ้าน/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ผู้ทรงคุณวุฒิที่สถานศึกษาเชิญมาให้ความรู้แก่ครู/ ผู้เรียน		
ที่	ประเภทความรู้	จำนวนครั้ง
11.	สิ่งแวดล้อม/ทรัพยากร	2
12.	การจัดการเรียนการสอน/หลักสูตร/การประเมิน	20
13.	อื่น ๆ (.....)	

ที่มา : คู่มือโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย. 2549 : 32

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่องแนวทางการบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่น่าจะเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยน่าจะมีชุมชนเป็นหลัก(Community Control) ซึ่งให้ผู้แทนจากชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในคณะกรรมการบริหารโรงเรียนให้ประชาชนและรองประธานมาจากการเลือกตั้งโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 40 วรรคสาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 31)

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลเกือบทั้งหมดต้องการจัดการศึกษาด้วยตนเอง เนื่องจากจะทำให้การศึกษาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยตนเอง สำหรับอำนาจการบริหารจัดการที่ท้องถิ่นต้องการอำนาจการบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานงบประมาณ ส่วนระดับการศึกษาที่ต้องการจัดเห็นว่าขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ในด้านปัญหาอุปสรรคที่เห็นว่าอาจจะเกิดขึ้น

คือ ปัญหาการยอมรับจากภายนอกเกี่ยวกับความรู้และความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้อง้องการบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งจะต้องพัฒนาตนเอง

สมาน ศรีธรรม (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปฏิรูปหลักสูตรศักยภาพของครู และท้องถิ่นยังมี ไม่มากนักชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นน้อย และที่สำคัญโรงเรียนยังขาดข้อมูลและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติควรเน้นที่การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและครู โดยควรมีการอบรมให้ความรู้ในแนวทางและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถปฏิบัติได้ เพื่อให้หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นที่แท้จริง

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่า กรรมการโรงเรียนของโรงเรียนชุมชนพัฒนาได้แต่งตั้งจากสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นส่วนใหญ่ ส่วนความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนด้านการศึกษา นั้น ยังมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ เนื่องจากเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้น้อย และเพิ่งเริ่มดำเนินการบริหารงาน ทำให้การบริหารงานยังมีลักษณะลองผิดลองถูก นอกจากนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลยังเน้นการนำงบประมาณมาใช้ร่วมกันเป็นโครงการใหญ่ ไม่ได้แบ่งให้แต่ละหมู่บ้านนำไปพัฒนาหมู่บ้านตามความจำเป็นทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาในรูปแบบขององค์กรน้อย แต่เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะของผู้นำชุมชนซึ่งเป็นฐานะเฉพาะตัวและในการเป็นคณะกรรมการโรงเรียนจะมีส่วนร่วมมากโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน ส่วนในด้านการเรียนการสอนขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีข้อจำกัดเนื่องจากขาดความรู้ในด้านการศึกษา

พจนนา เทียนธาดา (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม คือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน ร่วมวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน และเป็นผู้ให้ความรู้และ/หรือถ่ายทอดประสบการณ์ ในด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมครู การจัดบริการวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน และการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือ

ผู้ปกครองศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาที่พบในการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น คือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากมีภารกิจมากและโรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ข้อเสนอแนะแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน คือ ชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นแหล่งวิชาการ ร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนหรือที่ปรึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุ และ/หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับบทบาทของโรงเรียนในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนนั้น โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้รู้ในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ถ่ายทอดประสบการณ์ และให้การต้อนรับชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

พุลศรี ไม้ทอง (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ในการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น พบว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นเท่านั้นชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคือช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้นั้น ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมครู การจัดบริการหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดซื้อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคือผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่เข้ามามีส่วนร่วมคือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากชุมชนเห็นว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียน และแนวนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน เสนอแนะว่าชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูล แนวคิด และ/หรือข้อเสนอแนะ และเป็นผู้กำหนดทิศทางหรือเป้าหมายของโรงเรียนส่วนบทบาทของโรงเรียนในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร

ท้องถิ่นและจัดการเรียนการสอนนั้น โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม

สำราญ หาญประเสริฐ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมมากคือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านที่มีส่วนร่วมน้อยคือ ด้านการให้ความเห็นชอบการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ปัญหาสำคัญคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่รู้หน้าที่ดีพอ ขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ การคัดเลือกคนเป็นคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่ได้คนที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษา และมีการประชุมเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่น้อยมาก

จิณณภัทร สัยศรี (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานภาพแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ระดับมาก และข้อเสนอแนะงานวิจัยที่ว่า ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดกรอบของเนื้อหาและกระบวนการในการอบรม ซึ่งจะทำให้การอบรมเป็นไปตามความต้องการและเกิดประสิทธิภาพ

เจตน์ วัชไชยเรืองศรี (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการนิเทศการนิเทศภายในของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร จะมีกระทำงานที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน เพื่อให้เกิดความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหาและความต้องการ คือ การวางแผนร่วมกัน (Plan)ว่าจะต้องทำอะไร แต่งตั้งคณะทำงาน (Do) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล (Check) และร่วมมือแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามกระบวนการบริหารของเดมมิ่ง

ชูลี คณะสุวรรณ (2547 : 46) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตสวี่ จังหวัดชุมพร พบว่าความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับความพร้อมอันดับหนึ่งคือ ด้านการบริหารตนเอง รองลงมาคือด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน และด้านการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ ตามลำดับ

ฤทัยวรรณ หาญกล้า (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับคือด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการบริหารตนเอง ด้านการบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

สตรีบลิง (Stribling. 1992, อ้างถึงใน ชานันท์ ถ้าคู่. 2545 : 49) ได้วิจัยเรื่องการบริหารนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในโรงเรียน Rock Prairie ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งใหม่ในเขตพื้นที่การศึกษา College Station รัฐเท็กซัส เพื่อศึกษาผลกระทบของการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้าน 1) บุคลากร 2) ผู้ปกครอง 3) ชั่วญและกำลังใจของครู และ 4) การบริหารจัดการโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูและผู้ปกครองมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน โดยเฉพาะในแง่ภารกิจของโรงเรียน

2) ระดับการมีส่วนร่วมของครูสูงขึ้น ทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจสูงขึ้น 3) การที่ครูมีส่วนร่วมตัดสินใจมากขึ้น และการที่ความเชี่ยวชาญของครูถูกใช้ไปในทางบวกมากขึ้น ทำให้ความเป็นวิชาชีพของครูสูงขึ้น และความต้องการของโรงเรียนได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น 4) การที่ผู้ปกครองกลายมาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการบริหารโรงเรียนรูปแบบนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีช่องทางในการให้ความร่วมมือมากขึ้น 5) แม้การบริหารแบบนี้จะทำให้ครูมีความเป็นวิชาชีพสูงขึ้น ช่วยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่นักเรียนก็ยังคงเป็นคนกลุ่มแรกที่ได้รับประโยชน์ กล่าวคือบรรยากาศทางบวกของโรงเรียน ความสามัคคีของครู และความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องกับของผู้ปกครองนำไปสู่การสอนที่มีประสิทธิผล 6) การมีส่วนร่วมของครูในการคัดสรรบุคลากรกระบวนการงบประมาณ และกระบวนการปรับปรุงโรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้มากขึ้น

ออดเดน และโฮลสเตอร์ (Odden and Wohlstetter. 1995, อ้างถึงใน ชานันท์ ถ้าคู่. 2545 : 49) ได้วิจัยเรื่องผลการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนของโรงเรียน 40 แห่งใน 13 เมืองที่ใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างน้อย 4 ปี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการโรงเรียน ศิษยานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ประมาณ 400 คน ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขที่จำเป็น 2 ประการที่จะทำให้เกิดการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้การบริหารโรงเรียนเป็นฐานคือบุคลากรของโรงเรียนต้องมีอำนาจ

อย่างแท้จริงในการบริหารจัดการงบประมาณ การจัดการบุคลากร และการพัฒนาหลักสูตร และอำนาจหน้าที่นั้นจะต้องใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอน และพบว่ากลยุทธ์ที่จะนำไปสู่กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยการใช้การบริหารโรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จประกอบด้วยกลยุทธ์ในการดำเนินงาน 6 ประเด็น คือ การกระจายอำนาจไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูของบุคลากรภายในโรงเรียน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ การเลือกผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นำในการปฏิรูปที่เหมาะสมจะช่วยให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปโรงเรียน การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และการให้รางวัลและสิ่งตอบแทนแก่ผู้ที่ดำเนินงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

เมเยอร์ (Myers. 1997, อ้างถึงใน ก้องภัก กุลสุทธิเสถียร. 2550 : 35) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคุณภาพของโปรแกรม และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่อัลเบอร์ตา แคนาดาผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และแคว้น(Province)แสดงถึงการมีจุดสนใจร่วมกันคือมุ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น 2) ครูใหญ่ และผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษามีจุดสนใจร่วมกัน 3) การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพของโปรแกรมการศึกษาของโรงเรียน 4) อิทธิพลทางบวกดังกล่าว แตกต่างกันตามความคลุมเครือของอำนาจ 5) การใช้ทรัพยากรในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้เพื่อส่งเสริมนโยบายทางการสอน การใช้หลักสูตร และการพัฒนาวิชาชีพ 6) มีหลักฐานเพียงเล็กน้อยที่ชี้ว่ามีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่ก็เป็นที่คาดหวังว่า น่าจะมีความสัมพันธ์ของทั้งสองประเด็นเกิดขึ้น 7)การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งผลทางบวกต่อภาวะผู้นำทางการสอนของครูใหญ่ โดยเฉพาะในด้านการกำหนด และติดตามมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน 8) ความจำกัดด้านเวลา และความตึงเครียดระหว่างบทบาทการบริหารจัดการกับบทบาททางการสอนของครูใหญ่มีอิทธิพลต่อทั้งคุณภาพของโปรแกรม และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

บราว (Brown. 1998, อ้างถึงใน ก้องภัก กุลสุทธิเสถียร. 2550 : 36) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ความมีประสิทธิภาพของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในโรงเรียน และที่มาจากชุมชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือหรือกลไกอย่างหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา โดยศึกษาใน 4 มิติ คือ 1) ภาวะผู้นำในโรงเรียน 2)บรรยากาศในโรงเรียน 3) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) การสัมภาษณ์กลุ่ม 3) การสัมภาษณ์รายบุคคล โดยเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาคือ 1) บทบาท 2) เพศ 3) กลุ่มโรงเรียน (แบ่งตามช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องโครงการ บริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน) 4) จำนวน

ปีที่เข้าร่วมโครงการ และ 5) จำนวนปีที่ร่วมมือกับเขตพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวแปรกลุ่มโรงเรียนเมื่อวิเคราะห์ร่วมกับบทบาท พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับภาวะผู้นำของโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) แม้การรับรู้ของผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ จะแตกต่างกันในบางด้านแต่แบบแผน (pattern) ของบทบาทและกลุ่มโรงเรียนก็สอดคล้องกัน 3) การรับรู้ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้เกี่ยวข้องสูงขึ้นตามจำนวนปีที่เข้าร่วมโครงการ 4) ตัวแปรอื่นๆ ที่เหลือไม่แสดงนัยสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์

โรเบิร์ตสัน และ บริกส์ (Robertson and Briggs.1998, อ้างถึงใน ก้องกัท กุลสุทธิเสถียร. 2550 : 35) ได้วิจัยเรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนโดยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยศึกษาข้อมูลจากโรงเรียน 22 แห่งใน 4 จังหวัดทางตอนเหนือของอเมริกา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์โดยตรงการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และการตรวจเยี่ยมโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปโรงเรียนที่ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับเมือง ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือด้านบริบทของโรงเรียน ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านกระบวนการตัดสินใจ ด้านกลยุทธ์และการดำเนินการเปลี่ยนแปลง ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ด้านพฤติกรรมของครู และคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี 2 ด้าน คือ กระบวนการตัดสินใจ และวัฒนธรรมของโรงเรียน ส่วนด้านกลยุทธ์และการดำเนินการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนและคุณภาพโรงเรียนเป็นไปได้น้อยที่จะได้รับการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น แต่โดยสรุปแล้ว ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดตามโมเดลกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 7 ด้าน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบการบริหารที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาโรงเรียนและคุณภาพของนักเรียน เพราะการที่โรงเรียนได้บริหารจัดการตนเอง โดยให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจดีขึ้น และมีความรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน รวมทั้งทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้การเรียนการสอนและการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของครู โรงเรียนวัดโพธิ์น้อย อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ